

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

1 An Eucharistia perficiatur per veram transubstantiationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

different in talibus loqui debeamus. Quia enim in nullo prædicationum trium extrema sunt simul, ideo in nullo eorum potest unum extremum de alio predicari per verbum substantivum presentis temporis. non enim dicimus, non ens esse ens: vel panis est corpus Christi: vel aer est ignis, vel album est nigrum. Propter ordinem vero extremorum possumus vti in omnibus, hac præpositione, ex: qua ordinem designat, possumus enim vere & proprie dicere, quod ex non ente sit ens, & ex pane corpus Christi, & ex aere ignis, vel ex albo nigrum. Quia vero in creatione unum extremorum non transit in alterum, non possumus in creatione vti verbo conuersionis, vt dicamus, quod non ens conuertitur in ens. Quo tamen verbo vti possumus in hoc sacramento, sicut in transmutatione naturali. Sed quia in hoc sacramento, tota substantia in totam substantiam mutatur, propter hoc hac conuersio proprie transsubstantiatio vocatur. Rursus, quia huius conuersionis non est accipere aliquod subiectum, ea, que verificantur in conuersione naturali ratione subiecti, non sunt concedenda in hac conuersione. Et primo quidem manifestum est, quod potentia ad oppositum consequitur subiectum, ratione cuius dicimus, quod album potest esse nigrum, & aer potest esse ignis, licet hæc non sit ita propria, sicut prima. Nam subiectum albi (in quo est potentia ad nigredinem) est tota substantia albi: non enim albedo est pars eius, subiectum autem forme aeris, est pars eius: vnde cum dicitur, aer potest esse ignis, verificatur ratione partis per Synecdochon. Sed in hac conuersione, & similiter in creatione, quia nullum est subiectum, non dicitur, quod unum extremum potest esse aliud, sicut, quod non ens potest esse ens, vel, quod panis potest esse corpus Christi. Et eadem ratione non potest proprie dici, quod de non ente fiat ens, vel quod de pane fiat corpus Christi, quia hæc præpositio, de, designat causam consubstantialitatis, que quidem consubstantialitas extremorum in transmutationibus naturalibus attenditur penes conuenientiam in subiecto. Et simili ratione non conceditur, quod panis erit corpus Christi, vel quod fiat corpus Christi, sicut neque conceditur in creatione, quod non ens erit ens, vel quod non ens fiat ens, quia hic modus loquendi verificatur in transmutationibus naturalibus ratione subiecti, puta, cum dicimus, quod album sit nigrum, vel album erit nigrum. Quia tamen in hoc sacramento, facta conuersione, aliquid idem manet, scilicet accidentia panis, vt supra dictum est. Secundum quandam similitudinem, aliqua harum locutionum possumus concedi, scilicet quod panis sit corpus Christi, vel panis erit corpus Christi, vel de pane sit corpus Christi, vt nomine panis non intelligatur substantia panis, sed in vniuersale, hoc quod sub speciebus panis continetur, sub quibus prius continetur substantia panis, & postea corpus Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod illud, ex quo aliquid fit, quandoque quidem importat, simul subiectum cum vno extremorum transmutationis, sicut cum dicitur, ex albo sit nigrum, & sic etiam dici potest hoc fit illud, id est, album sit nigrum, quandoque vero importat solum oppositum vel extremum, sicut cum dicitur, ex mane sit dies, & sic non conceditur, quod hoc fiat illud, id est, quod mane fiat dies. Et ita etiam in proposito, licet proprie dicatur, quod ex pane fiat corpus Christi, non tamen proprie dicitur, quod panis fiat corpus Christi, nisi secundum quandam similitudinem, vt dictum est.

Ad secundum dicendum, quod illud, ex quo fit aliquid, quandoque erit illud propter subiectum, quod importatur. Et ideo cum huius conuersionis non sit aliquid subiectum, non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quod in hac conuersione sunt plura difficultates, quam in creatione, in qua hoc solum difficile est, quod aliquid fit ex nihilo, quod tamen pertinet ad proprium modum productionis primæ causæ, que nihil aliud præsupponit. Sed in hac conuersione non solum est difficile, quod hoc totum conuertitur in illud totum, ita quod nihil prioris remaneat (quod non pertinet ad communem modum productionis alicuius causæ) sed etiam habet hoc difficile, quod accidentia remaneant corrupta substantia, & multa alia, de quibus in

Franc. Suarez Tom. 3.

sequentibus agetur. Tamen verbum conuersionis recipitur in hoc sacramento, non autem in creatione, sicut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod sicut dictum est, potentia pertinet ad subiectum, quod non est accidere in hac conuersione. Et ideo non conceditur, quod panis possit esse corpus Christi: In corpore, non enim hac conuersione fit per potentiam passiuam creaturæ, sed per solam potentiam actiuam creationis.

Hic explicat Diu. Thom. modum loquendi de hac conuersione, de quo dicemus sectione penultima sequentis disputationis, explicata prius ipsa re:

DISPUTATIO L.

De transitu seu conuersione panis & vini in corpus & sanguinem Christi: qua transsubstantiatio dicitur.

In superioribus disputationibus explicatum est, quid in consecratione huius sacramenti fiat. Nunc exponendum est, quomodo & per quam actionem seu mutationem fiat: diximus enim, in hac consecratione esse successiōnem quandam duarum substantiarum, quarum altera definit esse, & habet rationem termini à quo: altera vero incipit esse sub speciebus, & habet rationem termini, ad quem principaliter tendit consecratio: videndum ergo superest, qualis sit hæc successio, seu transitus, que res Theologis omnibus difficillima visa est, quia & omnino supernaturalis est, & nullam similem habet in natura. Quoniam vero tota pendet ex doctrina fidei, primum statuemus, quid de hac conuersione fides doceat: deinde, vt fidei doctrinam declaremus, proponemus ea, que sunt de ratione veræ conuersionis, ac postea singula in hoc mysterio inuestigabimus, ac tandem, quomodo de hac conuersione loquendum sit, docebimus.

SECTIO I.

An sacramentum Eucharistie perficiatur per veram conuersionem, & transsubstantiationem.

Primo hæretici: qui, vel negant præsentiam Christi, vel affirmant præsentiam substantiæ panis conuersionem tollunt, & in hoc inter se conueniunt Lutherani & Caluinistæ, & alij supra relati, qui omnes in transsubstantiationis nomen inuehuntur; illud appellantes nouum, barbarum, & portentosum. Secundo, qui negant, manere substantiam panis, concedunt tamen aliquid illius manere, admittunt quidem conuersionem; transsubstantiationem tamen euertunt, licet fortasse nomen transsubstantiationis retineant; sed de his erroribus, & de eorum fundamentis nihil noui dicendum occurrit, quia non habent noua fundamenta, sed ex falsis principiis consequenter pullulant.

Lutheranus & Calvinistarum hæc est circa transsubstantiationem
i. Conclusio. Eucharistia conficitur per veram conuersionem panis & vini in corpus Christi, & est de fide.

• Dico ergo primo: Sacramentum Eucharistie conficitur per veram conuersionem panis & vini in corpus & sanguinem Christi. Hæc assertio est de fide: nam licet sub his verbis non habeatur in scriptura, ea tamen docet Ecclesia ab Apostolis edocta, docet simul, panis & uita esse intelligenda verba formæ, & in vero sensu eorum, hanc veritatem contineri. Hinc Concilium Florentinum dixit: Substantia panis in corpus, substantia vini in sanguinem conuertitur, sicut Tridentinum sessione 13. capit. 4. dicens. Quoniam Christus corpus suum id, quod sub speciebus panis offerebat, vere esse dixit, ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit: idque nunc denuo sancta Synodus declarat, per consecrationem panis & vini, conuersionem heri totius substantiæ panis in substantiâ corporis Christi.

Ddd 3 Domini

Domini nostri, & totius substantia vini in substantiam sanguinis eius. Hanc vero esse Ecclesiasticam traditionem, vt Conciliū dixit, constat ex antiquissimis Patribus nomine n. (conuersionis) vtitur Ambr. l. 4. de sacramentis c. 5. & l. 6. c. 1. & libro de Mysteriis, c. 9. vtitur nomine (transmutationis) quod perinde est. Idem Cypr. ser. de Cæna Domini, in illo verbo, Non effigie, sed natura mutatus. Idem Damasc. lib. 4. c. 14. Chrysof. Homil. de prodicione Iudæ & Homil. 83. in Matth. Cyrill. Hierosol. Catech. 4. mystag. & Cyrillus Alexand. in epist. ad Colosirum, aquod D. Th. in Cæna Luc. 22. Greg. Niss. orat. Catech. c. 37. Hefych. l. 6. in Leuit. c. 22. Orig. 8. contra Celsum, dicit, Panem fieri corpus sanctum per precationem. Quod etiam dixit Tertull. 4. contra Marcionem c. 40. quod magis proprie dixit August. in c. Verum sub figura. de consecr. dist. 2. Corpus & Sanguinem Christi virtute Spiritus sancti ex panis & vini substantia effici. & Gaudencius Brixien. tract. 2. in Exod. De pane effici corpus, & de vino sanguinem, & infra. Ne terrenum putes, quod celeste effectum est per eum, qui transit in illum, efficit illud corpus suum, & sanguinem. Sic useb. Emiff. Hom. 5. de Paschate dixit. Sacerdotem visibiles creaturas in substantiam corporis & sanguinis Christi secreta potestate conuertere. Et ibidem ait. Panem transire in naturam Domini corporis. & eadem voce transitus vsus est Remig. 1. ad Cor. 10. Anselm. vero epist. de corpore & sanguine Domini, Migrare, dicit panem in corpus. Fulbertus vero epistola ad Bereng. dixit, transfundi, Alger. dixit, tranci & transferri, in lib. de hoc sacramento Theoph. Matth. 23. & Marc. 24. & conuertere dixit, & transelementari, & Ioan. 6. dixit, transformari, & similia verba sepe habet Rupertus l. 5. in Ioannē, & plures loquendi formulas antiquissimas, quæ hanc conuersionem aperte indicant, referam in progressu huius dissertationis, quæ adduximus etiã disput. præced. sect. 2. hanc veritatem confirmant, & ex veritate ibi tradita, petenda est ratio huius conclusionis. Nam ad veritatem verborum Christi necesse est, vt in fine illorum, contentum sub speciebus iam non sit panis, sed corpus Christi: ergo necesse est, vt panis desierit, & vice illius corpus Christi successerit: ergo facta est conuersio vnius in aliud. Probatio huius vltimæ consequentiæ pendet ex omnibus dictendis in hac disputatione nam ex hac ratione nascitur aliud dubium, scilicet an possint verba Christi esse vera, absque vera conuersione.

S. Ambrosius
S. Cyprianus
S. Damascus
S. Chrysofostomus
S. Cyrillus Hierosolymitanus
S. Cyrillus Alexandrinus
S. Gregorius Nissenus
Hefychius
Origenes
Tertullianus
S. Augustinus
Gaudencius

Eusebius Emiffianus

Remigius Anselmus Fulbertus Theophylactus Rupertus

Conclusio prædicta conuersio est de transubstantiatione

Florentina Tridentina

Dico secundo: sacramentum Eucharistiæ confici per veram transubstantiationem panis in corpus, & vini in sanguinem Christi. Hæc conclusio non continet rem distinctam à præcedente, sed solum ponitur ad explicandam vocem, qua vsus est Concilium Lateranense sub Innocentio 3. c. 1. vbi sub hac voce definiti huius sacramenti credendam proponit, & ca. 3. anathematizat eos, qui aliter sentiunt: & eandem sententiam probauit Conc. Flor. in decreto Eugenij, quamuis non omnino sub eadem voce, sed illis verbis, Substantia panis in corpus Christi, & substantia vini in sanguinem conuertitur. Clarius Tridentinum supra dixit. Quæ conuersio conuenienter & proprie à sancta Catholica Ecclesia transubstantiatio est appellata: & Canone quarto, quam conuersionem Catholica Ecclesia aptissime transubstantiationem appellat. Ratio vero huius conclusionis est eadem, quæ præcedentis, quod ad rem attinet, quin hic commutatur tota substantia in totam, quod singulare est huic conuersioni habet ergo propriam & specificam rationem, distinctam ab aliis conuersionibus ex præsupposito subiecto: hanc ergo rationem illa voce significamus. Quod vero attinet ad nomen, ratio est, quia cum hic transeat tota substantia in totam substantiam, quod in nulla alia conuersione accidit, nullum erat nomen conuersiones alias significans, quod propriam rationem huius conuersionis indicaret: quapropter necessarium fuit, nouum excogitare nomen,

quod illa explicaret, tū, vt simpliciter possemus de hoc mysterio loqui, tum ad notandos & cauendos nouos errores circa hoc mysterium insurgentes. Quocirca, licet antiqui Patres vsi fuerint varijs nominibus, vt vidimus inter explicandum hoc mysterium, omnia tamen illa, vel generalia sunt, vt nomen, conuersionis, mutationis, transitus & migrationis: vel accidentariæ mutationi magis sunt accommodata, vt nomen transfigurationis, & si quæ sunt similia: solum illud nomen transelementatio, quo vsus est Theophylactus, magis accedere videtur ad proprietatem mysterij explicandam: quia significat mutationem vsq; ad prima elementa, etiam vsque ad materiam primam, tamen illa vox & durior est, & non satis accommodata, significare enim potest conuersionem vnius elementum in aliud, vel resolutionem mixti in elementa: at vero transubstantiatio propriissime & accommodatissime significat transitum, seu conuersionem totius substantiæ in totam substantiam. Neque est nouum in Ecclesia ad confutandas Hæreses & explicanda mysteria noua inuenire nomina, quæ res antiquas proprie significant, & veritatem Catholicam satis expriment, & sic olim inuentum est *Quæstio*, seu cõsubstantialis, & nomen *ἁγιασμα*, seu Deipara: sic etiam Euangelista mutationem Christi in clementer splendore & specie transfigurationem vocauit: eodem ergo Spiritu ducta Ecclesia mutationem substantiarum transubstantiationem appellat.

Ex hac fidei doctrina colligitur primò, corrigendos esse Scholasticos, qui hanc doctrinam de conuersione hæc, seu de transubstantiatione non admodum antiquam esse dixerunt; inter quos sunt Scotus d. 10. q. 1. §. Quantum ergo ad istud argumentum, & dist. 11. q. 3. Gabriel lectio 41. in Canone. Constat enim ex dictis, & ex definitione Concilij Tridentini, & ex Concilio Romano sub Gregorio septimo supra relato, rem ipsam antiquissimam esse, ac perpetuo in Ecclesia creditam, quamuis fortasse superioribus temporibus non fuerit tam aperte explicata, sicut modo est.

Secundò infero, si quis confiteatur præsentiam corporis Christi, & absentiam panis, neget tamen veram conuersionem vnius in aliud, in hæreticis labi, quia Ecclesia Catholica non solum dicit priora, sed etiam hoc æternum deinit ac docet, sicut in miraculo factò à Christo, Ioannis 2: non solum de fide est, illis hydris prius fuisse aquam impositam, & postea inuentum illic fuisse vinum, sed etiam est de hæc, aquam conuersam esse in vinum, si quis tamen contemderet rem totam: vocem transubstantiationis abijceret, vt ineptam & barbaram, in re ipsa non existimo esse hæreticam, quia vsus vocis per se non pertinet ad obiectum fidei, esset tamen valde temerarius, scandalosus, ac pijs aures offenderet, ac denique in externò foro habendus esset vehementer de hæreticis suspicatus.

SECTIO II.

Quæ sint ad veram conuersionem & transubstantiationem necessaria.

Hæc quæstio magna ex parte Philosophica est, absquillius tamen cognitione non potest explicari hoc mysterium, nec reddi ratio veritatis tradite. Supponendum vero in primis est, quid nomine conuersionis significetur, significat enim hæc vox transitum vnius rei in aliam, vt constat ex communi conceptione hominum: Ex hac autem communi conceptione intulerunt aliqui, conuersionem tantum esse relationem talium rerum, seu terminorum inter se, & adducunt Diuum Thomam hic, articulo quarto ad primum, dicentem, conuersionem substantialem importare ordinem substantiarum. Sed hoc, si